

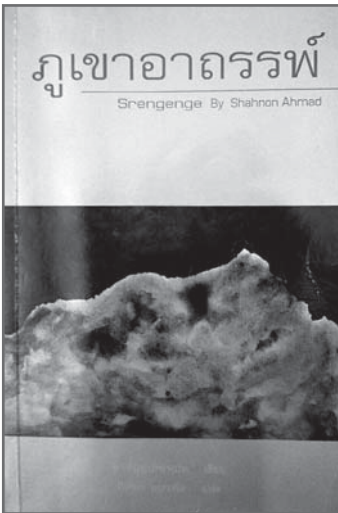
“ภูเขาอาถรรพ์” ของ ชাহ์นอน อหฺมัด

พิเชฐ แสงทอง

อ.ด. (วรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ), อาจารย์,
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
E-mail: pichate2000@yahoo.com

285

ชাহ์นอน อหฺมัด. (2548). ภูเขา
อาถรรพ์. กรุงเทพฯ: โครงการ
จัดพิมพ์คปไฟ.

ภูเขาอาถรรพ์ เป็นนวนิยายที่
แปลจากต้นฉบับของมาเลเซียชื่อว่า
Srengenge เป็นนวนิยายที่
ได้รับการกล่าวขวัญว่ายอดเยี่ยมที่สุด
ของชাহ์นอน อหฺมัด นักเขียนระดับ
ศิลปินแห่งชาติของมาเลเซีย ภูเขา
สูงใหญ่ปกคลุมด้วยป่ารกชัฏ ก่อให้เกิด
เรื่องเล่า ความเชื่อ จารีต ซึ่งมีอิทธิพล
ต่อทุกแง่มุมในการดำรงชีวิตของ
ชาวบ้าน ให้ไม้สำหรับปลูกบ้าน ให้
อาหาร เป็นสังเวียนหลัก เป็นบ้านของ
ภูตผีปีศาจและสิ่งสถิตของความเชื่อ

ปีที่ 20
ฉบับที่ 2
ม.ย.
-
ม.ย.
2557

อำนาจเหนือธรรมชาติที่เก่าแก่อันเป็นมรดกของมนุษยชาติ

ฉากสำคัญของนิยายเรื่องนี้คือ ภูเขา Srengenge (สเรองเงงอ) ที่รูกซัว และหมู่บ้านริมเชิงเขาที่มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ดี้นรนไขว่คว้า วิถีชีวิตสืบทอดมาจากดั้งเดิม ในรัฐเคดะห์ ประเทศมาเลเซีย ชาวบ้านในหมู่บ้านเชิงเขาเลี้ยงชีพด้วยการปลูกข้าวแต่พอกิน แต่ละครอบครัวใช้ประโยชน์จากภูเขานี้ เช่น เพื่อการล่าสัตว์ เพื่อวัสดุปลูกสร้าง และอาหาร

เรื่องค่อยๆ ชนจนน่าสนใจมากขึ้นเมื่อซาห์นอนเขียนให้ชาวบ้านคนหนึ่งชื่อว่า อาหวังจิกแต๊ะ ชายสูงอายุผู้มีภรรยาเป็นผู้หญิงจากปัตตานี หมายถึงเปลี่ยนภูเขาภูนี้ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เขาต้องการโค่นถางสเรองเงอให้เป็นที่ทำนา แต่การที่จะทำเช่นนั้นได้นั้นจะต้องได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้านคนอื่นๆ รวมถึงต้องขออนุญาตจากหน่วยงานราชการตามลำดับขั้นขึ้นไป อาหวังจิกแต๊ะจะลงมือทำแต่เพียงคนเดียวไม่ได้ เพราะความปรารถนาของเขาคืออยากให้ “คนทั้งหมู่บ้าน” เปลี่ยนแปลง

อาหวังจิกแต๊ะได้แค่คิดที่จะเปลี่ยนภูเขาให้เป็นนา เขาปรารถนาภักดิ์ภรรยาและลูก ถ้าบอกชาวบ้าน ชาวบ้านอาจจะไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น เพราะมีหลายเหตุการณ์ที่ชาวบ้านเข้าใจผิดในตัวอาหวังจิกแต๊ะ กล่าวคือ ชาวบ้านคิดว่าอาหวังจิกแต๊ะทำเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองไม่นึกถึงคนอื่น เช่น ที่เคยทำมาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ทำศพ หรือสหกรณ์บู้ย พวกเขาเข้าใจผิด คิดว่าอาหวังจิกแต๊ะห้ขโมยเงินตอนที่ชาวบ้านไปจับปลาที่บ่อในป่า

อย่างไรก็ดี อาหวังจิกแต๊ะก็ไม่เคยท้อ เพราะมีแก้มเฮอซุม ผู้เป็นภรรยาคอยให้กำลังใจพร้อมปลุกๆ อีกสองคนที่แม้จะออกเหย้าออกเรือนไปแล้ว แต่ก็ยังกลับมาเยี่ยมเยียนอยู่เป็นบางครั้ง แม้ทั้งหมดจะไม่เห็นด้วย หรือไม่สนับสนุนความคิดของอาหวังจิกแต๊ะแต่พวกเขาก็ไม่ได้คัดค้านหัวชนฝา หากแต่คอยตั้งคำถามเพื่อให้จิกแต๊ะห้รอบคอบมากขึ้น

การที่ชาวบ้านไม่เห็นด้วยที่จะถางสเรองเงอาก็เพราะพวกเขามีกิจกรรมที่เคยทำกันมาอย่างคุ้นชินแล้ว กล่าวคือหลังจากการดำนาจนถึง

ช่วงเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะมีเวลาว่างค่อนข้างยาวนาน เด็กหนุ่มใช้เวลาไปฝึกศิลปะการต่อสู้แบบมาเลย์ เรียกว่า ซิลัต ส่วนผู้ชายก็ไปล่าสัตว์บนภูเขา สรอกเงงอ อีหาม่ากับดิอะห์ จะหาความสนุก คือ การตกนก ส่วนอูเซ็งซึ่งเป็นหมอเวทมนตร์ ชอบดักमेंด้วยกรง ผู้ชายอีกคนในข้างตั่ง ซึ่งเป็นยางเหนียวๆ ตกนกพิราบและนกแก้วตามต้นไม้ ชาวบ้านอีกคนหนึ่งล่ากระจุงดูเหมือนทุกคนล้วนมีกิจกรรมในยามว่างจากนาแล้วทั้งสิ้น ยกเว้นอาหวังจิกแตะคนเดียว ที่พยายามใช้เวลาว่างคิดทำประโยชน์ด้านการเกษตร

อาหวังจิกแตะห์คิดว่ากิจกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ไร้สาระ ไม่ได้เกิดมรรคผลทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่อย่างใด เขาคิดว่าชาวบ้านควรขยันและใช้เวลาว่างระหว่างฤดูเก็บเกี่ยวให้คุ้มค่ากว่าการทำกิจกรรมที่เคยทำกันมา

วันหนึ่ง ระหว่างที่ชาวบ้านใช้เวลาว่างรอเก็บเกี่ยวข้าว อาหวังจิกแตะห์กับเกษเฮอซุมได้ไปหาอีหาม่าฮามัดเพื่อจะพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องโค่นถางสรอกเงงอให้เป็นที่ทำนาและเพาะปลูกพืชอื่นๆ แต่สิ่งที่ได้รับมาคือ อีหาม่าฮามัดทำนิ่งเฉย เพราะรู้ว่าชาวบ้านคงไม่เห็นด้วย ในฐานะผู้นำ เขามองออกว่าอาหวังจิกแตะห์มีเจตนาดี แต่เขาก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะการโค่นถางสรอกเงงอนั้นจะต้องโค่นถางทัศนคติ วิถีชีวิต ตลอดจนความเชื่อมงายเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติเสียก่อน

อย่างไรก็ตาม เรื่องนี้ก็มาถึงจุดเปลี่ยนตอนที่อีหาม่าฮามัดไปตกนกในป่าสรอกเงง ปรากฏว่า นกต่อของเขาเกิดขี้ขลาดขึ้นมาไม่ยอมอยู่ในกรงเพื่อร้องเรียกนกเขาป่า เพราะมันเห็นเหยี่ยวตัวหนึ่ง

ตอนแรกอีหาม่าไม่เห็นเหยี่ยวตัวนั้น จึงโกรธเป็นอย่างมากที่นกต่อแสดงพฤติกรรมนั้นอย่างไร้เหตุผล เขาเกิดโทสะจนลืมหิวและฆ่ามันด้วยวิธีการอันทารุณ ซาห์นอน บรรยายให้เห็นภาพของการฉีกปีก-ขานนกจนกระทั่งมันตายอย่างทรมาน ด้วยแหวดตาที่ไม่เข้าใจและร้องขอชีวิต อีหาม่าเผาเชือกกับดักและอุปกรณ์อื่นทิ้ง

แต่หลังพิธีกรรมฆ่าอย่าทารุณเสร็จสิ้น อีหาม่าก็แหงนขึ้นไปเห็นต้นเหตุ

ที่ทำให้หนักต่อของเขาสูญเสียความกล้า เขารู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก รีบกลับหมู่บ้านชนิดที่ตืออ๊ะ ซึ่งเป็นเพื่อนที่มาด้วยกันต้องจูงงสงสัยเป็นอย่างยิ่ง แม้แต่ภรรยาของเขาก็ยังตกใจเมื่อสามีกลับบ้านก่อนเวลาอย่างผิดปกติ

จากเหตุการณ์ที่หนักต่อของอิหม่ามเกิดขึ้นลาด ทำให้อิหม่ามถึงกับเปลี่ยนความคิดอย่างสิ้นเชิงในตอนแรกไม่เห็นด้วยกับอาหวังจิกแต่ะห์ที่จะถางสเรอเองเอง แต่ตอนนี้อิหม่ามถึงกับไปหาอาหวังจิกแต่ะห์ที่บ้านของตัวเอง อิหม่ามได้รับปากกับอาหวังจิกแต่ะห์ว่าจะนัดชาวบ้านให้มาประชุมเกี่ยวกับการถางสเรอเองเอง

ก่อนที่อิหม่ามจะประกาศและนัดชาวบ้านให้มาประชุมเกี่ยวกับการถางสเรอเองเอง เขาก็เกิดอาการเหมือนคนป่วยหนัก นักเขียนบรรยายให้เห็นถึงภาพหลอนในใจที่เกี่ยวข้องกับนกและการฆ่านกที่รักด้วยความทารุณ การบรรยายนี้ทำให้เห็นว่าอิหม่ามรู้สึกผิดบาปกับการกระทำของตัวเองมาก เขาล้มป่วย อาการตื่นตกใจเหมือนคนผีเข้า แล้วสลบไป ชาวบ้านเชื่อว่าเขาถูกผีเข้า แต่ลุงแต่ะห์เชื่อว่าเป็นอาการป่วยที่จะต้องพาไปหาหมอ อย่างไรก็ดี ความคิดของอาหวังจิกแต่ะห์ก็ถูกปฏิเสธ ทุกคนเชื่อว่า อาหวังจิกแต่ะห์น่าจะไปทำอะไรให้ผีป่าผีเขาตนใดโกรธ จึงลงโทษเขา หมอผีคนหนึ่ง ชื่อว่า อุเชิง ได้เข้าทรง และอ้างว่าภูเขาดารพ์นั้นมาจากไหน เขาได้พาชาวบ้านไปทำพิธีเซ่นไหว้ที่สเรอเองเอง แต่นอกจากอิหม่ามจะไม่หายป่วยแล้ว ยังเสียชีวิตในตอนจบ และภูเขานั้นก็ถูกปล่อยให้อยู่อย่างที่มีนเคยอยู่

อาหวังจิกแต่ะห์ แม้ว่าจะจะเป็นชายชรา แต่นิยายก็วางบทบาทให้เขามีบทบาทสำคัญที่ เป็นผู้สร้างปัญหาหรือความขัดแย้งให้กับเรื่อง เขาเป็นชายหัวก้าวหน้า ที่ต้องการแก้ไขอุปนิสัยของชาวบ้านที่ซี้เกียจ ไร้ชีวิตไปวันๆ กับกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ ในทางเศรษฐกิจ

โครงเรื่องวางอาหวังจิกแต่ะห์ให้เป็นคู่ขัดแย้งกับชาวบ้านทั้งหมู่บ้านที่ยังคงมงายเชื่อในเรื่องภูตผี การเผยแพร่แนวความคิดของอาหวังจิกแต่ะห์จึงล้มเหลวและถูกตั้งแง่ในเวลาต่อมา เขาเคยริเริ่มก่อตั้งสหกรณ์ประเภทต่างๆ

เพื่อให้ชาวบ้านได้มีทุน ผลกำไร และรายได้ช่วยเหลือกันเอง แต่อุปนิสัยที่ไม่แปรเปลี่ยนของชาวบ้านก็ทำให้สหกรณ์ล้มเลิก แทนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุของความผิดพลาดนั้น ตัวละครกลุ่มหนึ่งกลับหันมาตั้งแง่กับอาชีพจิกเต๊ะ แล้วตีค่าเขาว่าเป็นคนเพ้อเจ้อ ไร้สาระ และเห็นแก่ตัว กระทั่งเมื่อเขามีแนวคิดที่จะโค่นถางสเรอเงอเอง เขาก็ถูกกล่าวหาว่าเสียสติ

นิยายเรื่องนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2516 ฮาร์รี อเวลิง ผู้เขียนคำนำให้หนังสือเล่มนี้ฉบับภาษาอังกฤษ พิมพ์เมื่อ พ.ศ.2522 ว่า สเรอเงอเงอเป็นนิยายชิ้นที่ดีที่สุดเท่าที่ซาห์นอนเขียนมาในขณะนั้น อเวลิง อธิบายว่า ฉากในเรื่องนี้เป็นฉากเดียวกับที่เกิดในนิยายหลายเรื่องของเขา คือตำบลซิก ในรัฐเคดะห์ที่ซาห์นอนถือกำเนิดนั่นเอง ชุมชนนี้เป็น “บ้านป่าเมืองเถื่อน” ตั้งอยู่บริเวณชายแดนภาคตะวันออกของรัฐเคดะห์กับเปอร์ลิส บริเวณดังกล่าวเป็นที่ดอน ชาวบ้านท่อน้ำจากแม่น้ำมาทำนาในหุบเขา เดวิด แบนกส์ นักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ชาวอเมริกัน กล่าวถึงเศรษฐกิจของชุมชนแถบนี้ว่า เป็นแบบไร่นาผสม พืชหลักที่ปลูกคือข้าว ผลไม้ และยางพารา แต่ละครอบครัวมุ่งหมายเพียงปลูกข้าวพอเลี้ยงตัว บนที่นาประมาณเกือบๆ 2 ไร่เท่านั้น¹

บนฉากที่มีภูมิหลังเป็นเรื่องจริงที่สัมพันธ์กับแผ่นดินมาเลเซียเช่นนี้ ทำให้ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงไปได้ว่า ซาห์นอน คงจะไม่ได้สร้างชุมชนเชิงเขา สเรอเงอเงอขึ้นมาลอยๆ อย่างแน่นอน หากแต่ย่อมมีส่วนที่เขาต้องการสะท้อนถึงปัญหาของชุมชนซึ่งเขาได้เติบโตมาด้วย ที่สำคัญ เป็นการสะท้อนปัญหาเพื่อที่จะนำเสนอผู้อ่านถึง “การแก้ปัญหา” ซึ่งเป็นมุมมองและโลกทัศน์ที่ซาห์นอนต้องการสื่อสารถึงประเทศมาเลเซียด้วย โดยเฉพาะมาเลเซียตั้งแต่ทศวรรษที่ 2510-2520 ที่กำลังพัฒนาตัวเองให้กลายเป็นมาเลเซียสมัยใหม่ ซึ่งมีศาสนาเป็นเครื่องมือ ซาห์นอนวางคู่ขัดแย้งสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือแนวคิดสังคมนิยมที่เป็นอิทธิพลจากพรรคคอมมิวนิสต์ ฝ่ายหนึ่งคือวิถี

¹ ฮาร์รี อเวลิง. 2543. “คำนำ” ใน ซาห์นอน อหมัด, ภูเขาอาถรรพ์. (กรุงเทพฯ: คบไฟ), หน้าคำนำ.

ปฏิบัติดั้งเดิมของชาวบ้านที่ยังเชื่อในภูตผีสิ่งมงบายไร้เหตุผล โดยเขาเสนอให้ใช้ “ศาสนาอิสลาม” เป็นทางออกจากความขัดแย้งนั้น

เพราะนิยายเรื่องนี้สนับสนุนแนวทางการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือเพื่อพาประเทศเข้าไปสู่ความเป็นมาเลเชียสมัยใหม่ (โดยมีชุมชนเชิงเขาสเรอเงอเองเป็นภาพจำลอง) ในปีเดียวกับที่ตีพิมพ์จำหน่ายครั้งแรกนั้นเอง สเรอเงอเองก็ได้รับรางวัลหนังสือแห่งชาติ